

SGP

Vertrouwd met Water

SGP Verkiezingsprogramma
Waterschap Vechtstromen
2023 - 2027

Dedemsvaart zuivering

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	7
▶ Rentmeesterschap	7
▶ Veiligheid	7
▶ Solidariteit.....	7
▶ Vrijheid	7
▶ Verantwoordelijkheid.....	8
▶ Orde en respect.....	8
▶ Stroomgebied Waterschap Vechtstromen.....	8
1. Gezonde sloten en een vooruitziend waterbeheer	9
▶ Waterkwaliteit van belang voor de toekomst.....	9
▶ Nitraatrichtlijn en stikstof.....	9
▶ Biodiversiteit	10
▶ Water vasthouden en bergen.....	11
▶ Principe infiltratiesysteem.....	13
▶ Hoogtekaart Waterschap Vechtstromen.....	13
▶ Gezonde bodem.....	13
▶ Bodemdaling en water als ordenend principe	13
▶ Grondwatergebruik.....	13
▶ Invasieve Exoten	14
▶ Robuust watersysteem in het buitengebied	14
▶ Voldoende water binnen de bebouwde kom.....	15
▶ Grondwater als zoetwatervoorraad.....	15
▶ Klimaat	16
2. Duurzame waterzuivering en Kader Richtlijn Water	17
▶ Waterkwaliteit: nutriënten, opkomende stoffen.....	17
▶ Terugwinnen grondstoffen en energie	18
▶ Verwijderen van nieuwe grondstoffen.....	19
3. Droge voeten houden	21
▶ Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	21
▶ Bestrijding van muskusratten en beverratten	22
4. Constructief bestuur	23
▶ Positie van Waterschap als Openbaar lichaam	23
▶ Aanpassing belastingstelsel	23
▶ Uitwerking belastingstelsel.....	24
▶ Duurzaamheid.....	24
▶ RES/Energietransitie.....	24
▶ Innovaties.....	24
▶ Internationale ontwikkelingsamenwerking	25
Kandidatenlijst	27

Vecht, De Haandrik

Voorwoord

Vanouds heeft de SGP een grote verbondenheid met het waterschapsbestel, mede ook door de agrariërs, burgers, bedrijven en natuurorganisaties.

De SGP in Overijssel, Drenthe en Gelderland doen onder andere opnieuw mee aan de verkiezingen voor het deel dat waterschap Vechtstromen betreft.

Wij zijn een partij die zorgvuldig wil omgaan met de schepping. Bijbels rentmeesterschap (bouwen en bewaren) nemen wij ook als uitgangspunt in ons waterschapswerk. Zorgen voor een schoon milieu, waar water en natuur als onderdeel van Gods goede schepping deel vanuit maakt.

De SGP ziet het als een Bijbelse opdracht om daar recht aan te doen.

Het beheer omvat onder andere bescherming tegen water in natte perioden, maar ook het beperken van uitdroging wanneer er weinig neerslag valt. Mede door de extreme droogte in meerdere jaren is er ook veel meer aandacht gekomen voor het vasthouden van water.

Flexibel peilbeheer (waterpeil beweegt tussen bepaalde boven- en ondergrenzen om problemen te voorkomen) wordt steeds meer toegepast.

Het belang van agrariërs mag niet ondergeschikt gesteld worden aan natuur en recreatie.

Naast het buitengebied verdient ook het waterbeheer in stedelijke gebieden de nodige aandacht, maar laten we de dorpen niet vergeten. Denk hierbij verder aan minder verstening en meer groen.

In dit verkiezingsprogramma zijn de standpunten van de SGP voor de komende bestuursperiode 2023-2027 verder uitgewerkt.

Wij roepen u en jou op om D.V. 15 maart 2023 te stemmen op één van de SGP kandidaten voor het waterschapsbestuur.

Maar wij hopen en bidden ook dat de Heere deze arbeid wil zegenen.

Namens het SGP bestuur
afdeling Overijssel,

Drs. M. Bossers, voorzitter

Namens het SGP bestuur
afdeling Drenthe,

A. Koekoek, voorzitter

Schuivenhuisje stuw

Inleiding

Voor het waterbeleid baseert de SGP zich op de volgende uitgangspunten. Vanuit deze principes of waarden worden beleidsproblemen (die al dan niet in het verkiezingsprogramma zijn vermeld) benaderd.

Gerechtigheid

(op het publieke terrein, daar is de overheid verantwoordelijk voor)

- ▶ Goede verhoudingen tussen bestuur, agrariërs en ingezetenen;
- ▶ Eerlijke verdeling van lasten (de vervuiler betaalt en degene die profijt heeft van maatregelen betaalt);
- ▶ Bij waterpeilbeheer: zoveel mogelijk recht doen aan belanghebbenden in een (stroom)gebied;
- ▶ Bij belastingheffing voor zuiveringsbeheer geldt naast het uitgangspunt dat de vervuiler betaalt (i.p.v. 1-3 vervuilingseenheden) ook de eenvoud van het heffen.

Rentmeesterschap

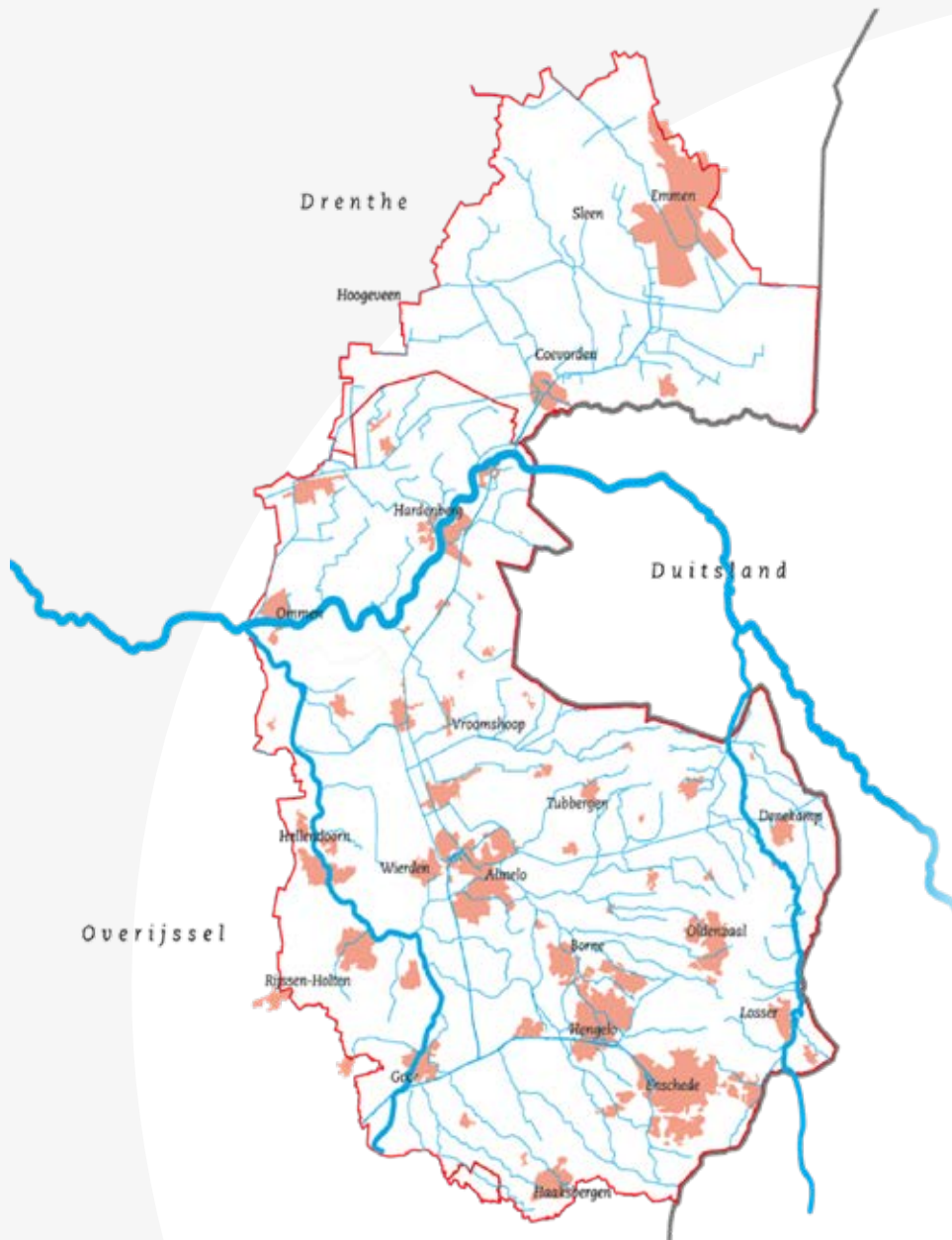
- ▶ Verantwoord gebruik van en goede zorg voor de leefomgeving;
- ▶ Oog voor de toekomst en voor belangen van toekomstige generaties.

Veiligheid

- ▶ Aanleg en onderhoud van deugdelijke waterkeringen is een zaak van lange termijn; vanwege de prioriteit hiervan. Daarom is het verstandig deze overheidstaak niet onder te brengen in een algemene bestuurslaag zoals provincie.

Solidariteit

- ▶ Alle Nederlanders betalen mee, ook wie niet direct profiteert van een waterkering;
- ▶ Steun voor inwoners in gebieden die anders het hoofd niet boven water kunnen houden, bijvoorbeeld: enerzijds betalen inwoners in hoger gelegen gebieden in Oost-Twente, deels mee aan de hoofdwaterkeringen. Anderzijds betalen inwoners in lager gelegen gebieden ook mee aan het oppompen van water naar deze hoger gelegen gebieden.

Stroomgebied Waterschap Vechtstromen

Vrijheid

- ▶ Een waterschap is geen uitvoeringsorgaan van de rijksoverheid of provincie, maar zelfstandig bestuursorgaan en moet daarom over een redelijke/pas-sende mate van beleidsvrijheid beschikken om de wettelijke taken uit te voeren.

Verantwoordelijkheid

- ▶ Goed waterbeheer behoeft draagvlak onder de bevolking. Een democratisch gekozen bestuur dat regelmatig verantwoording aflegt over het gevoerde beleid heeft daarom onze sterke voorkeur;

- ▶ Zorg voor schoon en voldoende water is niet alleen een overheidstaak. Iedere inwoner hoort hieraan bij te dragen, bijv. door verantwoord omgaan met afval (wat van de hand gedaan wordt).

Orde en respect

- ▶ Respect voor de historische ordening van het landschap, vaak meebepaald door rivieren en andere waterlopen;
- ▶ Water als ordenend principe voor ruimtelijke ordening/inrichting van het landschap.

1 Gezonde sloten en een vooruitziend waterbeheer

De zorg voor schoon water, de beschikbaarheid van voldoende water in droge tijden én de voorkoming van wateroverlast in natte tijden behoort, tot de kerntaken van een waterschap.

Waterkwaliteit van belang voor de toekomst

Oppervlaktewaterbeheer is voor de waterschappen een complexe taak, waarbij veel belangen en partijen een rol spelen. De SGP wil samen met de betrokken instanties tot overeenstemming komen. Daardoor moet een breed draagvlak ontstaan voor toekomstbestendige maatregelen waar de verschillende partijen belang bij hebben. Ook voor de agrarische sector is voldoende kwaliteit van het oppervlaktewater van groot belang. Samen met de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) zijn convenanten opgesteld die de emissies terug moeten dringen. Als de agrarische sector duurzaam onderneemt, draagt dat bij aan een betere waterkwaliteit. De SGP ondersteunt het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), een initiatief van de LTO om emissies in het oppervlaktewater en grondwater terug te dringen.

Concreet

- ▶ De SGP wil dat het Waterschap in gesprek blijft met de agrariërs. Zij hebben over het algemeen de meeste kennis van - en ervaring met - het agrarisch gebied;
- ▶ De SGP wil dat er op korte termijn een plan voor de waterkwaliteit wordt opgesteld waarin integraal wordt bezien wat er vóór 2027 nog moet worden

uitgevoerd m.b.t. de wetgeving Kader Richtlijn Water (wat is nodig, wat is haalbaar en betaalbaar en wat moet nog worden uitgezocht?);

- ▶ De SGP vindt dat, wanneer toch meer inspanning noodzakelijk is, geldmiddelen van andere instanties en/of Europese subsidies beschikbaar moeten komen;
- ▶ Een goede en gezonde ontwikkeling van de natuur is belangrijk voor ons allen, maar zeker ook voor de agrarische sector. De SGP vindt dat, zonder een natuurlijk evenwicht, de maatschappij in de toekomst voor grote kosten komt te staan.

Nitraatrichtlijn en stikstof

Water is vaak een bepalende factor als het gaat om de kwaliteit van de natuur (en dus ook Natura 2000-gebieden). Naast het waterpeil kan water een belangrijke rol spelen bij het transport van nutriënten, zoals stikstof en fosfaat uit en naar natuurgebieden. Als kennispartner nemen waterschappen daarom deel aan de gebiedsprocessen, die erop zijn gericht natuurkwaliteit in Natura 2000-gebieden te verbeteren. Deze opgave valt onder verantwoordelijkheid van de provincie en zij dient dan ook voor het grootste deel van de financiering te zorgen. De stikstofdiscussie mag zich niet alleen afspelen rondom de agrarische sector. De opgave

voor de agrarische sector is bij een natuurlijk beheer te zorgen voor een minimale stikstofbelasting op de omgeving.

Concreet

- ▶ De SGP vindt dat in het buitengebied de functie van de agrarische sector leidend is. De sector wordt actief betrokken in afwegingen;
- ▶ De SGP vindt dat er i.o.m. de betrokken gemeentes meer werk gemaakt moet worden van het afkoppelen van riool overstorten (vaak is het een probleem dat het rioleringsprogramma van de betrokken gemeente hiervoor verantwoordelijk is en die vee drinkwater, flora en fauna bedreigen);
- ▶ De SGP wil dat er eerlijk wordt gemeten op de waterkwaliteit. De metingen zijn geënt op de lokale omstandigheden.

De waterbeheerder draagt met een gericht onderhoudsprogramma zorg voor een optimale aan- en afvoer van het water, in combinatie met een schone watergangbodem. De SGP is voor risico gestuurd baggeren (niet meer volgens vaste schema's), maar wil jaarlijks evalueren of dit niet tot ongewenste situaties leidt. Robuuste watersystemen hebben de voorkeur. In de nieuwe bestuursperiode moet duidelijkheid komen over het toekomstbestendig maken van het watersysteem en wat de kosten hiervan zijn. Samen met waterberging-oevers die natuurvriendelijk worden ingericht, moet er aandacht zijn voor een ecologisch evenwicht. Wel moeten steeds de kosten en opbrengsten worden afgewogen om tot een goede business-case te komen.

Concreet

- ▶ De SGP wil dat bij aanpassing van watergangen goed gelet wordt op het beheersbaar houden van de onderhoudskosten;
- ▶ De SGP wil dat er heldere onderhoudsplannen zijn, of gemaakt worden, waardoor duidelijk is wie wat doet;
- ▶ De SGP wil dat er effectief onderhoud wordt gepleegd. Dit is belangrijker dan

een nieuwe (onderhouds) inrichting.

- ▶ De SGP wil dat het waterschap het maaisel afvoert en samen met ketenpartners verwerkt tot bodemverbeteraar die lokaal kan worden afgezet bij agrariërs. Hiervoor zijn pilot projecten langs de Regge en Bornsebeek geweest die als opmaat kunnen dienen voor een algeheel beleid. Naast het positieve effect van een kleine kringloop zorgt het direct verwijderen van maaisel ervoor dat de emissies niet in het grond- en oppervlaktewater terecht komen.

In de komende jaren zal het programma watersysteem (watersysteem/sloten optimaal inrichten en onderhouden waarna de verschillende functies in het gebied vanuit het watersysteem optimaal worden ondersteund) worden voortgezet. Periodiek moet worden beoordeeld of bijstelling noodzakelijk is. Dat moet zeker wanneer de geraamde kosten veel hoger uitkomen dan ingeschat.

Concreet

- ▶ De SGP is voor een kostenbewust Waterschap en wil dat er beoordeeld wordt dat de kosten van de plannen binnen de gestelde bandbreedte, en zo mogelijk zelfs aan de onderkant daarvan, blijven.
- ▶ De SGP wil dat het Waterschap zich richt op de kerntaken;
- ▶ De SGP wil projecten, die in de komende periode opgepakt worden, waar het kan, combineren met andere noodzakelijke werkzaamheden in het gebied. Dat kan ook zijn in samenwerking met andere overheden/instanties. Voor het Waterschap moet dit echter wel (bijna) kostenneutraal zijn.

Biodiversiteit

Een goede ontwikkeling van de natuur is belangrijk voor ons allen, maar zeker ook voor de agrarische sector. Zonder een natuurlijk evenwicht kan de maatschappij in de toekomst voor grote kosten komen te staan. Biodiversiteit is een zaak om na te streven op alle eigendommen van de waterschappen, en om te stimuleren op

eigendommen van ondernemers en medeoverheden.

Een goede biodiversiteit en een gezonde bedrijfsvoering hoeven elkaar niet in de weg te staan.

Concreet

- ▶ De SGP wil agrariërs, tegen een ruimhartige vergoedingsregeling, betrekken bij het onderhoud van de natuur;
- ▶ De natuurontwikkeling lift mee met een adequaat waterbeheer;
- ▶ De SGP vindt dat bij natuurontwikkeling, ten koste van de agrarische ondernemer, er een ruimhartige compensatie of vergoedingsregeling moet worden aangeboden.

Water vasthouden en bergen

Door klimaatverandering komen extreme wolkbreuken vaker voor. Ons huidige rioolstelsel is hier niet op berekend. Het stedelijke afvoersysteem voor regenwater wordt hierdoor overbelast waardoor water op straat blijft staan en in de kelders kan lopen. Aanpassen van het rioolstelsel op klimaatextremen is zeer kostbaar. De SGP wil dat het regenwater eerst zoveel mogelijk lokaal wordt vastgehouden,

dan geborgen in oppervlaktewater of andere bergvoorzieningen, en pas als dit niet mogelijk is, afgevoerd. Hiervoor is een goede afstemming nodig met de gemeentes; aangezien dit een gemeentelijke opdracht is die niet door het Waterschap kan worden georganiseerd.

Door het regenwater tijdelijk lokaal vast te houden, kan schade worden beperkt. De piek van de afvoer van regenwater richting het riool wordt zo verschoven: het regenwater stroomt pas langzaam richting de rioolbuis als deze weer leeg is. Dit ontlast de rioolzuiveringsinstallaties waardoor ongezuiverd water niet wordt geloosd op het oppervlaktewater.

Concreet

- ▶ De SGP wil dat het Waterschap bij gemeenten de urgentie van lokale waterbuffering benadrukt. De lokale waterberging kan bij voorbeeld door:
 - ▶ Bij nieuwbouw greppels en wadi's aanleggen;
 - ▶ Bovengrondse waterbuffers;
 - ▶ Regenwatervijvers;
 - ▶ Ondergrondse opslagvoorzieningen;
 - ▶ Waterpleinen of regenwatergebruiksinstallaties installeren.

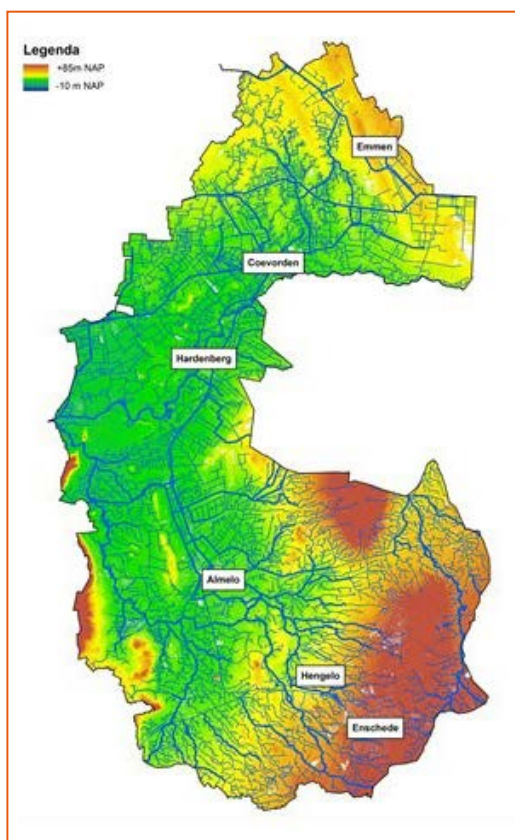
Principe infiltratiesysteem

Roombeek

Gezonde bodem

Meer organische stof in de bodem verbetert het waterbindend en het waterbufferend vermogen van de bodem. Daarvoor is veel aandacht. Waterschappen ondersteunen initiatieven die tot doel hebben het organische stofgehalte in bodems te verbeteren. In de agrarische sector wordt hier al jaren aan gewerkt. De aanpak en resultaat verschillen per grondsoort en gebied. De waterschappen kunnen hun voordeel doen met de opgebouwde kennis, en participeren en faciliteren waar mogelijk. Gezonde bodem heeft bodemleven nodig. Hier ligt een relatie met de emissies. Vanuit emissie oogpunt moet er worden verschaald, maar dan wordt de bodem een dichte betonplaat. Hier moet een optimum gevonden worden, waarbij de agrarische sector, overheden en de kennisinstututen (bijvoorbeeld WUR) in de sector onze samenwerkingspartners zijn. Het door ontwikkelen van precisielandbouw wordt door de SGP omarmd.

Hoogtekaart Vechtstromen

Bodemdaling en water als ordenend principe

Het land is van de boeren, het landschap is van iedereen. Dit vraagt om balans van deze twee invalshoeken met respect voor rollen en belangen.

De grote uitdagingen op het gebied van bodemdaling, biodiversiteit en klimaatadaptatie vragen om een actieve faciliterende inbreng vanuit het waterschap, maar geven ook duidelijk aan waar de grens en verantwoordelijkheid ligt.

De problematiek van bodemdaling moet met gemeenten, provincies en het Rijk worden aangepakt om kennis te bundelen en oplossingen aan te dragen, zodat er toekomst is voor een vitale agrarische sector. De bodemdaling is een algemeen maatschappelijk probleem, wat gezamenlijk zal moeten worden opgelost en bekostigd.

Concreet

- ▶ De SGP wil dat de functie van het gebied leidend moet zijn bij het peilbeheer;
- ▶ De SGP vindt dat er een evenwichtige afweging van belangen bij onttrekkingen en beïnvloeding van het grondwater moet komen;
- ▶ De SGP wil afvalwaterlozing in de zoutholtes door de NAM stoppen.

Grondwatergebruik en onttrekkingen i.v.m. droogte en uitbreiding drinkwatergebieden

Door de grote droogteperiodes in de afgelopen jaren is in veel drinkwaterwingebieden te veel diep grondwater onttrokken. Provincies zijn samen met de drinkwaterbedrijven naarstig op zoek naar uitbreiding van nieuwe drinkwaterwingebieden. Een aantal studies heeft geleid tot een voorlopig beeld waar in de nabije toekomst drinkwater gewonnen kan gaan worden. In veel gebieden raakt dit ook aan de waterschapstaak omdat er nog veel onduidelijkheden zijn ten aanzien van de effecten op het ondiepe grondwater en het watersysteembeheer van oppervlaktwater.

Concreet

- ▶ De SGP pleit voor een uitgebreide effectrapportage om de gevolgen van mogelijke nieuwe drinkwatergebieden goed in beeld te krijgen en de eventuele gevolgen voor landgebruik, bodemdaling en watersysteembeheer in beeld te hebben;
- ▶ Als gevolg van toenemende druk op een goede drinkwaterkwaliteit vanwege toename van ondergronds ruimtegebruik wil de SGP in overleg met gemeenten, Unie van waterschappen, omgevingsdiensten en provincies kritisch kijken hoe verantwoord grondwaterbeheer moet worden toegepast om een goede drinkwaterkwaliteit te waarborgen. Hierbij zal samenwerking gezocht moeten worden met de betrokken partners.

Invasieve Exoten

De snel voortwoekerende exoten die een gevaar vormen voor andere diersoorten, de waterkwaliteit en de dijkstabiliteit vragen om een actieve bestrijding. Onderzoeken hebben aangetoond dat met name de rode Amerikaanse rivierkreeft schadelijk kan zijn voor dijken, landerijen en de waterkwaliteit. Ook het halen van eisen uit de Kaderrichtlijn Water wordt door de Rode Amerikaanse Rivierkreeft bedreigd, en dat vraagt om landelijk beleid om actief deze exoot te bestrijden. Landelijke wetgeving verhindert momenteel een effectieve bestrijding.

De Japanse duizendknoop wordt tot de meest invasieve exoten gerekend. Is de plant eenmaal gevestigd, dan is hij zeer moeilijk weer weg te krijgen. Door zijn sterke groeikracht worden inheemse plantensoorten verdrongen. De sterke wortelstokken en stengels van de Japanse duizendknoop zijn in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen, leidingen en wegen. Bestrijding van deze exoot is dus van groot belang om uiteindelijk de veiligheid te kunnen waarborgen.

Ook de reuzenberenklauw kan veel overlast veroorzaken. Deze berenklauw verdringt inheemse plantensoorten en

bevat stoffen die bij beschadiging tot ernstige brandwonden kunnen leiden. De reuzenberenklauw komt vooral voor langs de waterlopen, wegen en spoorwegen. De groeiplaatsen moeten in kaart worden gebracht en er moet een actief bestrijdingsbeleid worden gevoerd.

Concreet

- ▶ De SGP wil dat er extra financiële middelen beschikbaar worden gesteld om invasieve exoten te bestrijden.

Robuust watersysteem in het buitengebied

In verband met klimaatverandering is het van groot belang dat het watersysteem robuust is zodat we gereed zijn voor de toekomst. Water dient ook in het geval van hevige regenval zodanig – na(ast) vasthouden - te worden afgevoerd dat alleen onvermijdelijke schade kan ontstaan voor de aanliggende agrarische percelen. Dit geldt zowel voor het ontwerp van het watersysteem als voor het onderhoud.

Concreet

- ▶ De SGP wil het watersysteem in het buitengebied robuust maken zodat het systeem bestand is tegen intensieve regenval en langdurige natte periodes, maar ook bij langdurige droogte. Een reële planning zal nodig zijn om het geheel inzichtelijk te maken en de voortgang te kunnen bewaken.
- ▶ De SGP wil dat het riet in de watergangen voldoende wordt gemaaid, zodat de waterdoorgang gegarandeerd is. Dit wel haalbaar en betaalbaar uitvoeren.
- ▶ De SGP wil dat iedere eigenaar (agrarieurs, natuurorganisaties en terreinbeheerders) van gronden in het landelijk gebied dit goed beheerd;
- ▶ De SGP vindt een optimale bereikbaarheid en een goede communicatie in tijden van overlast is van groot belang;
- ▶ Voor de SGP is de bestaande samenwerking in het Regionaal Bestuursakkoord (Afval) waterketen Noordelijke Vechtstromen, Kennisprogramma **Lumbricus** en **Living Lab ruimtelijke adaptatie Overijssel** van groot belang

en wil dit verder uitbouwen, waarbij aandacht nodig is voor:

▶ **Handhavingsstrategie**

Verschillende handhavingsstrategieën zijn met elkaar vergeleken en vooruitkijken naar de impact van de Omgevingswet op de eigen handhavingsstrategie;

▶ **Beleid indirecte lozigen**

Vergunningenbeleid van indirecte lozigen uit werken;

▶ **Vetproblematiek**

Ter vermindering of voorkoming van overlast en/of schade door vethoudend afvalwater, moeten precieze probleemlocaties worden bepaald om per locatie de bronnen van het vet te kunnen opsporen. Waterschappen en omgevingsdiensten werken aan een uniforme aanpak;

▶ **Slimme handhaving**

Slimme handhaving, kennis en innovaties op het gebied van de inzet van drones, satellietbeelden en warmtebeelden met elkaar delen;

- ▶ Deze verbanden moeten erop gericht zijn de totale maatschappelijke kosten van afvalwaterbeheer en klimaatadaptatie zo laag mogelijk te houden;
- ▶ Aanpak dient volgens de SGP plaats te vinden op basis van urgentie. Dit houdt in dat gebieden die bekend zijn als kritisch het eerst aan de beurt zijn. Deze planning dient open met de burgers te worden gecommuniceerd;
- ▶ Veel van het schone regenwater komt in het vuilwatersysteem. Dat kost het waterschap geld. De SGP wil dat het waterschap de samenwerking met gemeenten onderzoekt op welke manier het aanbod van schoon water naar het rioolsysteem kan worden beperkt en stedelijk groen wordt bevorderd;
- ▶ Water is belangrijk in situaties dat het langdurig droog en warm is. Het uitgangspunt voor de SGP is dan ook het vasthouden en bergen van water;
- ▶ In het Deltaprogrammaonderdeel Zoetwater wordt aandacht gevraagd voor een juiste verdeling van zoetwater in ons land. De SGP vindt het belangrijk

dat er in de landbouwsector gebruik wordt gemaakt van innovatieve maatregelen, zoals opslag van hemelwater in de grond. Daardoor hoeven er minder maatschappelijke kosten te worden gemaakt;

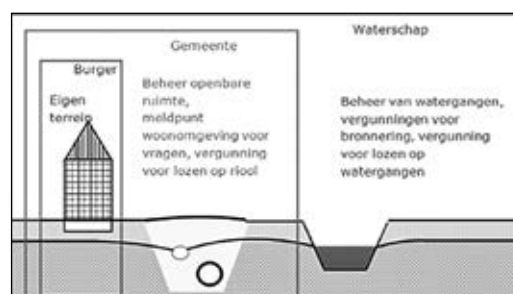
- ▶ De SGP wil, samen met de agrarische sector, regelen dat zoetwater wordt vastgehouden in ons watersysteem. Stimuleren door voorbeeldprojecten en bevorderen door ondersteuning.

Voldoende water binnen de bebouwde kom

Het belang van water in bebouwd gebied van dorp en stad wordt onderschat. Niet alleen te veel water, maar ook een watertekort zal in de toekomst tot belangrijke vragen leiden. Het waterschap dient hier samen te werken met gemeenten. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het stelsel binnen de bebouwde kom. Samenwerking is nodig omdat het stelsel van het waterschap hier weer op aansluit. Uiteraard werken we ook samen met andere waterschappen en provincies omdat de problemen én de oplossingen zich niet aan de waterschap grenzen houden. Bij dit vraagstuk gaat het niet alleen over wateroverlast -tijdelijke opgave van berging- maar ook over hitte en droogte.

Grondwater als zoetwatervoorraad

Ook grondwaterbeheer valt onder regionaal waterbeheer. In de Waterwet krijgen de waterschappen nadrukkelijk de rol van waterbeheerder, ook voor het grondwater. Grondwater trekt zich niets aan van perceelgrenzen. Daarom is het goed dat duidelijk is waar de verantwoordelijken liggen. In het schema hieronder is dit weergegeven:

Concreet

- ▶ De SGP wil dat er meer adequaat gemonitord wordt op de beschikbaarheid van zoetwater in de grond;
- ▶ De SGP wil dat er samen met de stakeholders goed wordt nagedacht over de manier waarop het mogelijk is om na langdurige droogte de buffers versneld aan te vullen en ook langer vast te houden;
- ▶ De SGP wil een evenwichtige afweging van belangen bij onttrekkingen en beïnvloeding van het grondwater;
- ▶ Met de agrarische sector wil de SGP afstemmen op welke wijze een evenwichtige onttrekking van het beschikbare grondwater kan plaatsvinden. Dit om wildgroei en droogteschade hierin te voorkomen.

Klimaat

Het klimaat verandert, dat is aantoonbaar. De wijze waarop de mens met het milieu is omgegaan in de laatste 200 jaar is daar mede debet aan, onder andere door de enorme emissie van broeikasgassen. Er zal op korte termijn gezocht moeten

worden naar een nieuw evenwicht. Op het terrein van mitigatie (voorkomen van meer broeikasgassen) hebben de waterschappen een taak in de uitoefening van hun kerntaken (aanleg en beheer waterkeringen, het landelijk watersysteem en het zuiveren van rioolwater). Daarnaast komen de effecten van de klimaatverandering direct bij de waterschappen: wateroverlast, droogte en karakterverandering van rivieren die uitmonden via Nederland. De maatregelen die we nemen om deze effecten te beheersen (adaptatie) hebben gevolgen voor de tarieven. Ook om handelingsbewustzijn te bevorderen is een doorwerking in de tarieven goed te verdedigen.

Het gaat niet zozeer over een watertekort of -overschot, maar om de verdeling van water over de seizoenen. De betrokkenheid van het waterschap is essentieel. Daarbij is een goede toestand van de bodem van eminent belang. Dit gezien het feit dat eigenlijk genoeg neerslag valt in Nederland, maar de hoeveelheid lokaal moeilijk is te beheersen.

Hoogwater Vecht, mei 2021

Duurzame waterzuivering en Kader Richtlijn Water

Het stelsel van de riolering en de afvalwaterzuivering vormen samen de 'afvalwaterketen'. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de riolering, maar de waterschappen regelen het transport van het afvalwater en de zuivering in de rioolzuiveringsinstallatie. Deze installaties kosten veel geld – net als het beheer en onderhoud ervan. Om de kosten te drukken en de duurzaamheid te bevorderen, moet het zuiveringsproces zo optimaal mogelijk verlopen.

Waterkwaliteit: nutriënten, opkomende stoffen

Vanuit rioolwaterzuiveringen (RWZI's) vinden lozingen op het oppervlaktewater plaats. De lozing van opkomende stoffen, van huishoudens en bedrijven, heeft onvoldoende aandacht alvorens het bij een RWZI komt. In de eerste plaats is het van belang dat er bij bewoners veel meer bewustwording via een goede communicatie plaatsvindt over wat allemaal door het putje wordt gespoeld. In de tweede plaats is het nodig dat er kritisch naar de toegelaten stoffen en middelen wordt gekeken. Daarnaast is er onderzoek nodig naar de aard en omvang van de verontreinigingen en vooral naar kosteneffectieve zuiveringsmethoden. Gecoördineerd onderzoek naar verwijdering van nieuwe stoffen uit effluent is nodig, zodat effectieve zuiveringsmethoden ontwikkeld en toegepast worden op RWZI's. Daarbij is nodig de impact te weten van de zuivering op het watersysteem. Door meten tot weten. Welke factoren van invloed zijn op de waterkwaliteit is niet altijd duidelijk.

Uit recent onderzoek is gebleken dat de uitwerpselen van huisdieren een forse bijdrage leveren aan de stikstofbelasting in natuur- en recreatiegebieden. Bekend is dat ook de waterkwaliteit in watergangen langs uitlaatgebieden wordt beïnvloed.

Waar veelvuldig paarden in het water bij een zandstrand lopen is de waterkwaliteit meestal onvoldoende door een te hoog aantal ziekteverwekkende bacteriën door belasting met diverse nutriënten. Waar van agrariërs inspanning wordt verlangd met bemestingsvrije zones geldt dat evenzeer in gevoelige gebieden voor huisdierenbezitters.

Door afkoppeling van hemelwater van rioolstelsels stroomt steeds meer water via verharde oppervlakten naar het watersysteem. Het is niet altijd duidelijk welke gevolgen dit heeft voor de waterkwaliteit.

De Unie van Waterschappen (UVW) stelt in de *position paper Kaderrichtlijn Water 2019* dat de waterkwaliteit in Europa sinds de invoering van de KRW weliswaar verbetert maar dat het langzaam verloopt en het veranderende klimaat de waterkwaliteit bovendien onder druk zet.

De SGP vindt dat aan dit proces niet de prioriteit kan worden gegeven om alle KRW doelen voor 2027 te realiseren. Door de forse inflatie en de gestegen kosten is het budget en de beschikbare capaciteit niet in overeenstemming met de opgave om alle KRW-doelen binnen deze tijdslijm te halen. Dit zou een onverantwoorde kostenstijging voor de betrokkenen tot gevolg hebben.

Energiefabriek Hengelo

Concreet

- ▶ De SGP wil inwoners bewustmaken van de schadelijke gevolgen voor de waterkwaliteit wanneer medicijnresten en allerlei chemische stoffen door het afvalputje worden weggespoeld;
- ▶ De SGP vindt het belangrijk dat de rioolwaterzuiveringsinstallaties met extra zuiveringstrap worden aangepast om medicijnresten en Nano deeltjes van vreemde stoffen te verwijderen;
- ▶ Monitoren van de waterkwaliteit na afkoppeling hemelwater van rioolstelsels vindt de SGP belangrijk;
- ▶ Bij renovaties van zuiveringen afweziging maken voor het toepassen van de NEREDA® zuiveringstechnologie;
- ▶ Werken aan bewustwording huisdierenbezitters voor mogelijke gevolgen waterkwaliteit langs uitlaatgebieden;
- ▶ In overleg met de betrokken gemeentes, terugdringen van riool overstorten op oppervlaktewater.

Terugwinnen van grondstoffen en energie

Als rentmeester moeten we zorgvuldig omgaan met grondstoffenvoorraden, energiebronnen en met de natuur. Afvalwater kan worden gezuiverd met behulp van energie en chemicaliën. Daarbij worden reststoffen geproduceerd. Op veel plaatsen wordt het afvalwater gezuiverd door grondstoffen en energie terug te winnen met de bedoeling het gezuiverde water opnieuw te gebruiken. Hergebruik van water dient ook om oneigenlijk gebruik van drinkwater te beperken. De maatschappij is te veel ingesteld op sectoraal [verkokerd] denken: de één vervuult, een ander verzamelt, een ander maakt schoon of vernietigt. Ketenbewustzijn moet bevorderd worden. Ook als het gaat om het gebruik van het toilet. Daarom moet gestreefd worden naar regionale productie, consumptie, behandeling van de waterketen en vervoer. Waarde-

volle stoffen die onvermijdelijk in het riool komen, moeten tegen verantwoorde kosten eruit gehaald worden. Anders spoelt veel naar zee. Stelregel: wat uit de aarde komt, blijft óp de aarde.

Een belangrijke voorwaarde voor het opnieuw inzetten van teruggewonnen grondstoffen is de beëindiging van de afvalstof-status.

Concreet

- ▶ De SGP wil dat afvalstoffen worden omgezet in grondstoffen;
- ▶ De SGP wil dat de Energiefabriek in Hengelo wordt getransformeerd van elektriciteitleverancier naar gasleverancier;
- ▶ Energie terugwinnen (thermisch) door energiefabrieken bij afvalwaterzuiveringsinstallaties te bouwen is voor de SGP belangrijk;
- ▶ De SGP wil dat er actiever wordt ingezet op een gezamenlijke exploitatie met bedrijfsleven;
- ▶ Streven van hergebruik van fosfaat uit rioolwater vindt de SGP belangrijk.

Verwijderen van nieuwe stoffen

Stoffen zoals medicijnen, microplastics en nanodeeltjes vormen nu al een probleem en tot nu toe wordt dat probleem alleen maar groter. De consequenties ervan op langere termijn zijn nog niet te overzien. Met de huidige hoeveelheden (hemel) water is het veel te duur om medicijnen en andere nieuwe stoffen uit het water te halen. Het waterschap heeft als taak om dit probleem aan te pakken. Voor het verwijderen van medicijnresten in het water is de urgentie aanwezig. Aanpak hiervan dient echter bij de bron te beginnen. De centrale vraag is op welke manier kan worden voorkomen dat deze stoffen in het afvalwater terechtkomen? Bewustwording en beleid voor de productie en het gebruik van deze stoffen in producten is essentieel. De in de PUREwaterfabriek ontwikkelde filters kunnen de medicijnresten en andere schadelijke stoffen eruit filteren, de SGP wil dit graag zo snel mogelijk realiseren. Dat dit een extra investe-

ring vergt is duidelijk. In Rijn-Oost (waterschappen verband) kan deze inspanning, met mede inzet van de STOWA, worden gerealiseerd.

De Rijn-Oost waterschappen zijn: waterschappen Rijn en IJssel, Vechtstromen en WDOD.

Concreet

- ▶ Stimuleren om nog meer niet gebruikte medicijnen bij de bron in te zamelen vindt de SGP van belang. Dit zal mede plaats moeten vinden bij apotheek en apotheekhoudende huisartsen;
- ▶ De SGP wil bewustwording en aanpak bij de bron (burgers en bedrijven) om nieuwe schadelijke stoffen in afvalwater zo veel mogelijk te voorkomen;
- ▶ De SGP wil dat ziekenhuizen, verpleeghuizen en andere locaties waar veel medicijnresten in het afvalwater komen, zich in de komende jaren, in overleg met het waterschap, meer gaan inzetten voor terugdringing van de hiervoor genoemde ongewenste lozingen;
- ▶ Naast aanpak van de bron wil de SGP actief aan de slag gaan met het verwijderen van medicijnresten uit afvalwater ('de vierde trap'), als eerste op plaatsen waar het gezuiverd restwater gebruikt kan worden.

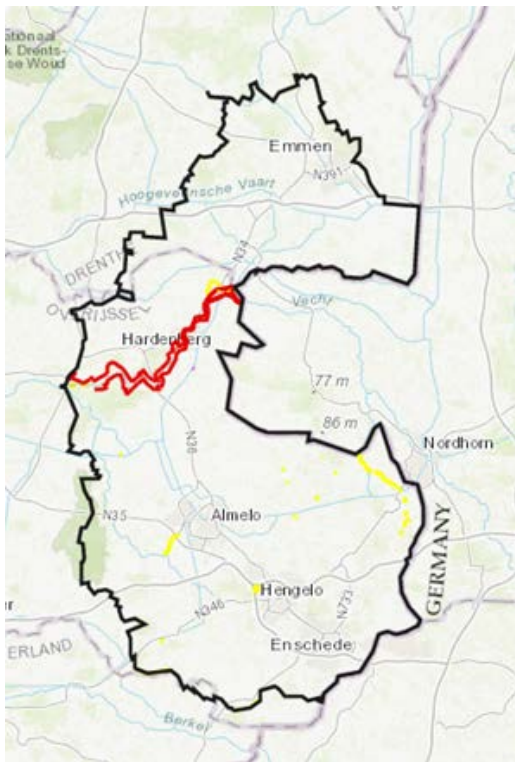
Doorbraak bij Ypelo

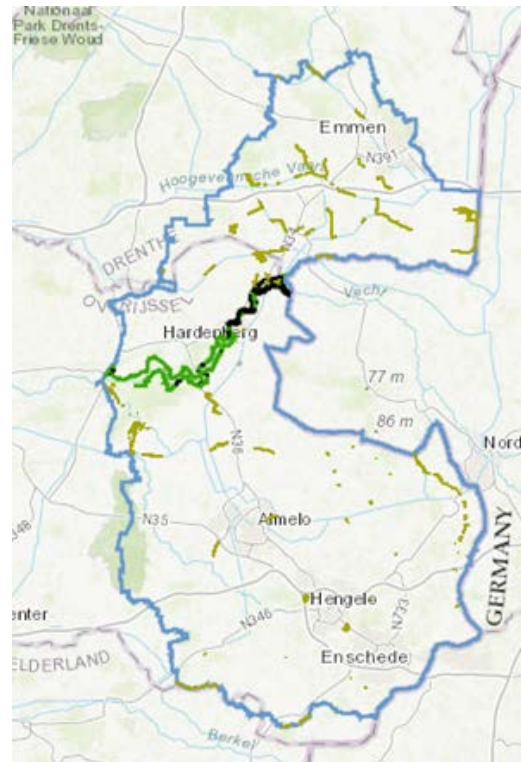
Overijsselse Stuw

Droge voeten houden

Het landelijk vastgestelde Hoogwaterbeschermingsprogramma (2019-2023) is berekend op een statistische overstromingskans van dijken van maximaal eens in de tweeduizend jaar. Vanaf 2014 wordt gerekend met een nieuw klimaatscenario op basis van de zeespiegelstijging en tropische regenbuien. In 2021 heeft het KNMI Klimaatsignaal' 21 gepubliceerd en in 2023 worden nieuwe klimaatscenario's verwacht.

Dijken voor de Vecht

Legger waterkeringen

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Waterveiligheid is kernopgave, maar er moet ruimte en subsidie mogelijk zijn voor ruimtelijke kwaliteit en leefomgeving gezien de forse ingreep in het gebied. Soberheid en doelmatigheid moet het uitgangspunt blijven van het Hoogwater-

beschermingsprogramma en het Delta-programma.

Tot 2050 werken we binnen het bestaande programma van dijkversterkingen aan de bescherming van het gebied tegen overstromingen. Maatregelen om de gebieden te beschermen tegen overstromingen blijven nodig en belangrijk, omdat

Molnmarsch Velt en de Vecht

er rekening gehouden moet worden met een stijging van de zeespiegel, hogere rivierstanden bij extreem weer en periodes van droogte die een negatieve invloed kunnen hebben op de stabiliteit van de rivierdijken.

Normen worden landelijk bepaald. Nu is het een landelijk programma waar iedereen aan mee betaalt. Het is belangrijk dat dit ook zo blijft.

Concreet

- ▶ De SGP vindt dat veiligheid voorop staat, maar dat er ook een eerlijke keuze moet worden gemaakt op basis van urgentie;
- ▶ De SGP is van mening dat er op korte termijn extra geld nodig is voor aanpassing aan het klimaat in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP);
- ▶ De SGP is voor het verbeteren van de samenwerking tussen waterschappen en Rijkswaterstaat bij dit soort projecten, vooral ook op gebied van kennisontwikkeling en innovatie;
- ▶ Uitvoeringsopgaven van Rijkswaterstaat in de watersystemen moeten volgens de mening van de SGP structureel worden gekoppeld aan HWBP-projecten;
- ▶ De SGP vindt dat de uitkomst van de watertoets van het waterschap leidend moet worden voor initiatiefnemers van plannen.

Bestrijding van muskusratten en beverratten

Waterschappen zorgen voor een systeem van dijken, oevers, sloten, stuwen en gemalen die nodig zijn om dit gebied droog te houden. Dit hele systeem is gevoelig voor schade door muskus- en beverratten. Waterschappen moeten alle dijken, oevers en kanalen wettelijk beschermen tegen schade door muskus- en beverratten. Deze schade is momenteel alleen te voorkomen door de muskus- en beverratten te vangen en de populatie zo klein mogelijk te houden. Vooral voor de oprukkende beverrat zijn landelijke afspraken en beleid noodzakelijk, ook in samenspraak met de ons omringende landen. De rattenbestrijding is een wettelijke taak van het waterschap.

Concreet

- ▶ De SGP vindt het van belang dat er landelijke afspraken en landelijk beleid komt voor de oprukkende beverrat;
- ▶ Financiële middelen die niet meer nodig zijn voor bestrijding van muskusratten moeten naar de mening van de SGP worden ingezet voor extra inzet op bestrijding van beverratten (totaalbedrag voor deze taak mag niet omlaag);
- ▶ De SGP vindt dat de vangstregistraties goed gevolgd moeten worden om, indien nodig, direct weer in te grijpen.

Constructief bestuur

Het waterschap heeft een autonome positie binnen de overheid. Het bestuur van het waterschap wordt voor het grootste deel door de burger gekozen tijdens directe verkiezingen. Een gedeelte van het bestuur bestaat uit geborgde zetels voor landbouw en natuur. Bestuurders voor deze zetels zijn afkomstig van brancheorganisaties LTO en natuur. De SGP was en is voor het behoud van deze geborgde zetels. Het bestuur van het waterschap bestaat uit een watergraaf, leden van het dagelijks bestuur en hieruit worden leden van het algemeen bestuur gekozen. Dit is vergelijkbaar met de burgemeester, wethouders en raadsleden in een gemeenteraad in een monistisch stelsel.

Positie van Waterschap als Openbaar lichaam

Waterschappen vormen de oudste democratische bestuursvorm in ons land. In de loop der eeuwen hebben de waterschappen aangetoond de dynamiek van de tijd te volgen en bij te houden. De SGP vindt dat waterschappen daarom geen uitvoeringsorganisaties mogen zijn of worden van de rijksoverheid, provincies of gemeenten. Wel is samenwerking en afstemming van beleid tussen de verschillende medeoverheden zondermeer noodzakelijk.

Goed georganiseerd waterbeheer is voor Nederland van eminent belang, omdat grote delen van ons land beneden de zeespiegel liggen. Daarbij komt dat de kwaliteit en kwantiteit van het water in een stroomgebied nauw met elkaar samenhangen. Dit geldt ook voor grondwater en oppervlaktewater. Deze verwevenheid vraagt om een brede (integrale) kijk van het openbaar bestuur, waarin de taken inzake waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterkering zijn samengevoegd. Het waterschap is het bestuursorgaan bij uitstek om dit te realiseren. Wanneer de taken van het waterschap ondergebracht zouden worden bij een algemeen bestuursorgaan, zoals de provincie, gaat de samenhang in het waterbeleid teloor. Ook zal de gevoelde urgentie voor bestendig waterbeleid ondersneeuwen door de neiging van politici zich op de

korte termijn te richten, waardoor andere beleidsonderwerpen meer prioriteit krijgen.

De geborgde zetels van agrarische achterban (LTO) en Natuur behouden haar invloed. Er blijven 2 geborgde zetels beschikbaar voor deze doelgroepen.

Aanpassing belastingstelsel

Afgelopen jaren is in opdracht van de Unie van Waterschappen (UvW) gewerkt aan voorstellen voor een grondige wijziging van het belastingstelsel (CAB) voor de waterschappen. Een nieuw stelsel moet beter uitlegbaar, transparant, robuust en rechtvaardig zijn. De voorstellen liggen nu bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Na behandeling in de Tweede en Eerste Kamer wordt verwacht dat dit in zal gaan in 2025. Wij willen voorkomen dat dit tot grote verschuivingen in de lastendruk leidt voor de verschillende groepen belastingplichtigen.

Concreet

- ▶ De SGP zal zich blijven inzetten om de tarieven zo laag mogelijk vast te stellen;
- ▶ Gezien de huidige ontwikkelingen van de inflatie vindt de SGP dat een deel van de werkzaamheden van het waterschap, die niet direct met veiligheid te maken hebben, waar mogelijk uitgesteld of getemporeerd worden. Op basis van de huidige inzichten in de forse kostenstijgingen (zie meerjarenbegroting 2023-

2026), zullen daarom heroverwegingen in vastgesteld beleid en begroting niet buiten schot kunnen blijven.

Uitwerking belastingstelsel

De belasting van huishoudens moet simpel en rechtvaardig zijn. Het meten van de vervuiling per huishouden is onmogelijk. Het moet dus wat grofmazig. Door het grote aantal tweepersoonshuishoudens is de oude indeling 1 en 3 vervuilingseenheden (ve) moeilijk te verdedigen (één- en meer persoons huishoudens).

Concreet

- ▶ De SGP vindt een eerlijke kostentoe-deling voor ingezetenen en agrariërs belangrijk en wil zich inzetten op een kostentoe-deling van 35% voor de ingezetenen;
- ▶ Bij de bepaling van de heffing voor bedrijfsafvalwater vindt de SGP dat ook de fosfor- en stikstofvracht meegenomen moet worden;
- ▶ De SGP wil dat er een betere verdeling van zuiveringsheffing komt voor zowel de één, twee en meerpersoonshuishoudens.

Duurzaamheid

Waterschap Vechtstromen participeert de laatste jaren in verschillende projecten voor wind- en zonne-energie. Vooral plaatsing van windturbines roept vaak veel weerstand op.

Dat geldt ook voor zonneparken op landbouwgrond, in gebruik voor de teelt van gewassen.

Concreet

- ▶ De SGP vindt draagvlak in de omgeving een absolute voorwaarde om als waterschap mee te werken aan het plaatsen van windturbines in een bepaald gebied;
- ▶ Volgens de SGP moeten er zonnepanelen op zoveel mogelijk daken van de gebouwen en terreinen van de rioolwaterzuiveringen worden geplaatst;
- ▶ De SGP wil dat er geen goede landbouwgronden worden gebruikt om zonnepanelen te plaatsen.

RES/Energietransitie

In de RES (Regionale Energie Strategie) regio's zet het waterschap zich in om bij de verandering van de leefomgeving de waterkwaliteit te verbeteren. De mogelijkheden van aquathermie moet worden bepleit en het individueel gebruik van WKO (warmte-koude-opslag) moet worden getemperd om op termijn geen onherstelbare grondwaterkwaliteit te krijgen. De waterschappen voeren een beleid dat gericht is op energiereductie en circulariteit op de eigen assets, bekostigd uit het eigen belastingstelsel. Hierbij krijgen de positieve business cases voorrang.

Biomassa moet indien mogelijk worden hergebruikt voor de productie van energie (elektriciteit en/of biogas).

Investerings in het publieke domein, buiten de wettelijke taken van het waterschap, worden buiten het belastingstelsel van de waterschappen gehouden.

Innovaties

Zowel bij processen in het zuiveringsbeheer als bij dijkversterkingen kunnen innovatieve oplossingen in beeld komen. Het waterschap moet het zoeken naar innovatieve ideeën blijven stimuleren. Deze zaken, waar mogelijk samen met andere partners, oppakken om kosten en risico's, die hieraan verbonden zijn, te kunnen delen. Actief inzetten op het binnenhalen van subsidies voor innovaties is een must. Innovatieve projecten die ter hand genomen worden, moeten wel zicht geven op het bereiken van reële besparingen. Bij innovaties moet vooral gericht worden op het terrein van de kerntaken.

Concreet

- ▶ Het ontwikkelen van nieuwe technieken kan het best plaatsvinden door een klein aantal waterschappen, onderzoeksinstituten, universiteiten enz. waarbij maximaal gebruik gemaakt wordt van (Europese) subsidies. De voorkeur van de SGP gaat er naar uit om dit in Rijn-Oostverband te doen in samenwerking met de STOWA;
- ▶ De SGP vindt het belangrijk dat de uitstoot van broeikasgassen op de zuive-

Water zuiveren en stroom opwekken

- ringen sterk verminderd wordt;
- ▶ De SGP is er vóór dat pompen en stuwen in het watersysteem intelligent gestuurd worden, rekening houdend met de verwachte weersverwachting;
- ▶ Bij Vechtstromen wordt biomassa als grondstof voor biogas in de energiefabriek in Hengelo gebruikt, het restproduct wordt als brandstof gebruikt bij de slibverwerking SNB in Moerdijk. Dit juicht de SGP toe;
- ▶ RWZI's kunnen een forse bijdrage leveren aan de RES'sen. Zij kunnen mogelijk energiehubs worden. De SGP vindt dit echter geen kerntaak. Bekostiging moet via subsidies plaatsvinden.
- ▶ De SGP is er voor dat samen met marktpartijen en onderzoeksbureaus (STOWA) innovatieve oplossingen worden gezocht voor verbetering opslag van duurzaam opgewekte energie;
- ▶ Bij investeringen in duurzaamheid vindt

de SGP dat de terugverdientijd binnen de technische levensduur moet liggen en dat er subsidie (SDE of vergelijkbaar) is toegekend.

Internationale ontwikkelings-samenwerking

De SGP vindt internationale ontwikkelingssamenwerking geen kerntaak voor het waterschap. Ook het bedrijfsleven zal direct betrokken moeten worden bij deze vormen van samenwerking.

Concreet

- ▶ Internationale ontwikkelingssamenwerking is volgens de SGP geen kerntaak voor het waterschap;
- ▶ Zaken die wel opgepakt worden, dienen naar mening van de SGP zoveel mogelijk samen met andere waterschappen, landelijke overheden, onderzoeksinstituten, universiteiten en het bedrijfsleven te worden gedaan.

Archemerbrug de Regge

Kandidatenlijst

Waterschapsverkiezingen Vechtstromen 2023

Van links naar rechts: Freek-Jan Eggerink, Klaas de Vries, Johan Ligtenberg, Freek Berkhoff, Gezino Engberts, Rens van Rossum, Johan Baan

Nr.	Naam:	Woonplaats:
1	J. (Johan) Ligtenberg	Rijssen
2	F.J. (Freek-Jan) Eggerink	Wierden
3	A.J. (Rens) van Rossum	Enter
4	G.G. (Gezino) Engberts	Markelo
5	J. (Johan) Baan	Rijssen
6	F.H. (Freek) Berkhoff	Vriezenveen
7	K. (Klaas) de Vries	Enter
8	H.A.) Arjan Baan	Rijssen
9	B. (Brand) van Rijn	Elim
10	J.W. (Jos) Quist	Enschede
11	F.H. (Frits) Bom	Vriezenveen
12	B.A.J. (Bert-Jan) de Olde	Enschede
13	K. (Koert) Meuleman	Den Ham
14	G. (Gerco) Zagers	Rheeze
15	H. (Herry) Dekker	Vriezenveen
16	C.W. (Christiaan) van Oijen	Emmen
17	P. (Peter) Breukelman	Erm
18	M. (Marinus) Bossers	Vroomshoop

